

Оксана Левицька

СУЧАСНІ ГРАНТОВІ ПРОГРАМИ ПІДТРИМКИ ПЕРЕКЛАДІВ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ КНИЖКОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Досліджено ринок перекладної літератури в Україні періоду незалежності з погляду залучення грантових коштів та інших програм підтримки перекладів, проаналізовано їхній вплив на динаміку видання перекладної літератури та розвиток міжкультурної комунікації. Здійснено аналіз грантових можливостей та ефективності програм «Сковорода», «Translate Ukraine 2021», «House of Europe», NORLA, «Креативної Європи», «Гете-Інституту», УКФ та інших.

Ключові слова: книжковий ринок, програми підтримки перекладів, «Сковорода», «House of Europe», NORLA, «Креативна Європа», «Гете-Інститут», Міжнародний фонд «Відродження».

Oksana Levytska

A CONTEMPORARY TRANSLATION GRANTS PROGRAMS AS A FACTOR OF DEVELOPMENT OF PUBLISHING INDUSTRY IN UKRAINE

The market of translated literature in Ukraine during the period of independence in terms of attracting grant funds and other translation support programs is studied, this program's influence on the dynamics of publishing translated literature and the development of intercultural communication is analyzed. An analysis of grant opportunities and

effectiveness of the programs «Skovoroda», «Translate Ukraine 2021», «House of Europe», NORLA, «Creative Europe», «Goethe-Institut», UCF etc. is performed.

Key words: *publishing industry, grants programs, the programs «Skovoroda», «House of Europe», NORLA, «Creative Europe», «Goethe-Institut», International Renaissance Foundation.*

Сучасний український ринок перекладів неможливо уявити без численних державних та недержавних програм, які сприяють появі у світ творів, написаних іншими мовами або й діалектами української мови. Фінансова підтримка видань творів тієї чи іншої країни є справою державної ваги, тож чимало державних інституцій та установ світу надають її для перекладу книг своєї країни. У дослідженні зроблено акцент та перекладах художньої літератури і грантових програмах, які сприяють розвитку ринку перекладної літератури в Україні, коротко оглянувши найважливіші для цього сегменту програми.

Видання перекладної літератури за підтримки міжнародних інституцій стало актуальним з приголошенням незалежності нашої країни, тож огляд грантових програм та їхню результативність можемо вести від 1990-х років і зокрема від Міжнародного фонду «Відродження», результати діяльності якого вже можна підсумувати і у статистичних показниках, і у розвиткові мережі видавництв перекладної літератури і у важливості для розвитку українського суспільства виданнях. Результатом реалізації низки програм Міжнародного фонду «Відродження», як-от «Трансформація гуманітарної освіти в Україні», «Видавнича програма», «Проект перекладів», конкурс «Переклад зарубіжної літератури українською мовою з гуманітарних та суспільних дисциплін», «Соціальний капітал та академічні публікації», «Лабораторія наукового перекладу», є видання близько восьми сотень видань перекладів світової гуманітаристики з англійської, німецької, французької, польської та інших мов, що вийшли з друку у понад сотні видавництв [1].

За час від початку 1990-х років український книжковий ринок збагатився понад трьома сотнями видань перекладів з французької, які вийшли з друку за підтримки програми «Сковорода», що також має тривалу історію діяльності серед подібних програм в Україні (програма діє від 1992 року за підтримки Французького інституту та Посольства Франції в Україні і в результаті цієї програми світ побачили знакові переклади французької класичної літератури [4].

Переклади важливих для німецькомовної літератури творів сучасної дорослої та дитячої літератури профінансовано в межах програми «Переклади німецьких книжок іноземними мовами» німецької громадської організації Гете-інститут (Goethe-Institut), а це понад сотня книг, що вийшли у майже пів сотні видавництв [5].

Ринок перекладів збагатився також виданнями, які фінансували організації та установи інших європейських країн: міжнародна благодійна організація Сполученого Королівства Британська рада (British Council), Італійський інститут культури (Istituto Italiano di Cultura), Австрійське бюро кооперації у Львові та Австрійський культурний форум у Києві, Інститут книги Литви, Союзу письменників Латвії, Естонського культурного фонду (грант «Traducta»), Норвезька державна культурна фундація НОРЛА (NORLA, Norwegian Literature Abroad) та інші. Однією з найпродуктивніших є співпраця українських видавців з польськими установами, приміром Інститутом книги (Краків) та програмою підтримки перекладів «©Поланд» (Program Translatorski ©Poland), а також Польським інститутом у Києві.

Окремі програми підтримки перекладів в Україні за провадили США (Посольство США фінансує видавництва, які здійснюють переклади актуальних американських книг, присвячених темам громадянського суспільства і прав людини) та Канади (програма перекладів від Мистецької ради Канади (Canada Council for the Arts) надає грант на переклад та промоцію книжки канадського автора для видавців, які працюють з канадійською літературою.

Серед нових грантових програм для видань перекладів важливе значення для формування ринку й розвитку галузі мають програма підтримки перекладів від Національного бюро програми ЄС «Креативна Європа» та програма «Гранти на переклад» від програми Європейського Союзу «Дім Європи» («House of Europe»).

Як свідчать дослідження кількісних показників видань перекладів, видані за грантові кошти книги становлять значну частку книжкового ринку [2], особливо у перші десятиліття незалежності України, коли книжковий ринок лише формувався і власних ресурсів на видання перекладів було замало, тож запровадження в Україні грантової та негрантової підтримки перекладів сприяло його активному зростанню і щодо кількості видань, і щодо якості перекладів, а також промоції книги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Відкрита книга — відкритий діалог — відкрите суспільство: генеалогія видавничих ініціатив Міжнародного фонду «Відродження». URL: <https://www.irf.ua/files/ukr/report%20-%20publishing%20initiatives%20of%20irf.pdf>.

2. Переклади на українську 1992–2012 : Результати дослідження перекладів на українську мову, опублікованих у період 1992–2012 років. URL: <http://bookplatform.org/images/activities/50/transintoukr1.pdf>.

3. Переклади українських книг за допомогою «Креативної Європи». URL: https://creativeeurope.in.ua/p/creative_europe_translations.

4. Програма сприяння видавничій справі «Сковорода» // Франція в Україні. URL: <https://ua.ambafrance.org/-Programa-spriyannya-vidavnicijj->

5. 100 німецьких книг. URL: <http://100buch.in.ua/>

6. 600 книг за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» : каталог видань у різних галузях, виданих за підтримки Між-

народного фонду «Відродження». URL: https://issuu.com/irf_ua/docs/600_books.

7. Lista książek wydanych w ramach Programu. URL: <https://www.institutksiazki.pl/dotacje,3,programy-institutu-ksiazki,2,program-translatorski-%C2%A9poland,15.html>.